

הכנס המדעי ה-15
מחקר, עיון ויצירה באורנים – תשע"ד

סימפוזיון: הגן הבוטני במכללת אורנים
כמרחב למידה רב-תחומי

יו"ר ומנחה: מיכל (מוקי) גרוס

הגן הבוטני במכללת אורנים כמרחב למידה רב-תחומי
The Botanical Gardens at Oranim College
as a model for a multidisciplinary learning space

מציגים: מיכל גרוס, מיכל קרופניק-גוטליב, עובד גור, מיקי רון, ענבל לויטה

Michal Gross, Michal Krupnik-Gottlieb, Oved Gur, Miki Ron, Inbal Levite

תפיסת הגן הבוטני כמרחב למידה רב-תחומי נובעת מתפיסה פדגוגית ומההנחה שחווית למידה והטמעת ערכים מתרחשת בכל זמן ומקום נתונים ובאמצעות מפגש עם כל אדם, מרחב וידע זמין.

לגן הבוטני באורנים נתונים מצוינים המהווים בסיס איתן לשמש כמרחב למידה חוץ-כיתתי בנושאים שונים: (1) מרכיב תוכני - עושר גירויים ונושאים למחקר וללמידה הנובעים ממגוון בתי גידול, צמחיה טבעית ונטועה ושלל בעלי חיים הנמשכים אליהם; (2) מרכיב אנושי - צוות עובדים ומתנדבים בעלי גישה חינוכית וערכית; (3) מרכיב ארגוני - תשתיות פיזיות כגון שבילים, כיתות לימוד ופינות ישיבה נוחות ובטוחות. בנוסף לכך, הגן הבוטני ממוקם בשטחה של מכללה לחינוך, אליה מזדמנים יומיום אוכלוסייה רב-תרבותית ומגוון רחב של אנשי מקצוע ומומחים מתחומים שונים העשויים לשמש הן כמקור ידע והן כקהל יעד המשתמש במרחב הזה.

כיום משמש הגן הבוטני אוכלוסייה גדולה ומגוונת של פרחי הוראה שהם מורים וחוקרים לעתיד, מורים ותלמידים מבתי ספר ממגוון הקהילות שבאזור וכן את הציבור רחב המגיע אף ממרכז הארץ.

בתחילת הדיון תוצג תמונת מצב המתארת את מגוון הפעילויות והשימושים המתקיימים כיום בגן תוך הרחבה של שלוש דוגמאות לשיתופי פעולה הדוקים עם צוות הגן הבוטני אשר יוצגו על-ידי מוביליהם: (1) עובד גור יציג את הקורס "הגינה האקולוגית-לימודית" כמרכיב בתפיסת עולם הקשורה בחזרה אל הטבע. הגינה משתלבת היטב עם תפיסת הגן ומהווה חלק מתהליך חינוכי העוסק הן בחקלאות כערך והן בחינוך לפיתוח בר-קיימא ולשמירה על הסביבה; (2) ד"ר מיכל קרופניק-גוטליב תציג את יוזמת "שביל ישראל בגן הבוטני", במסגרתה תלמידי המרכז למחוננים באורנים לומדים וחוקרים, במגוון תחומי דעת, פינות בגן הבוטני בהקשר לאתרים ב"שביל ישראל". הגן על כל האפשרויות שהוא מזמן, מהווה בסיס ללמידה ויצירה של התלמידים, אשר באה לידי ביטוי בהקמת מוזיאון וירטואלי בגן הבוטני המתקשר ל"שביל ישראל"; (3) ענבל לויטה תציג את מסלולי הלמידה המתקיימים בגן בשיטת "המקום" שאותה יצרה. השיטה מחברת אדם וטבע לשיתוף פעולה מרפא ודיאלוגי. לאור תפיסה זו נבחר את הגן הבוטני כבית גידול לגדול בו. כיצד הגן הבוטני מהווה חממת יצירה לרעיון ולאנשים? מה בגן מאפשר את התנאים הנחוצים על מנת שתתרחש צמיחה? מה הקשר בין צמיחה אישית לאחריות סביבתית-אקולוגית? ; ו-(4) מיקי רון תציג את פעילות יום השדה לכל הסטודנטים בקורס "מבוא לחינוך חברתי-קהילתי" המבוסס על עקרונות קורס המנהיגות. בהמשך יתקיים שיח שיתמקד בשאלה: כיצד ניתן להרחיב את שיתופי הפעולה והשימוש במרחב הלמידה המתפתח בגן הבוטני.

לפיתוח מרחב למידה בגן חשיבות הן להעשרת אמצעי ההוראה במכללה, הן כקרקע פורייה להצמחת קשרים ושיתופי פעולה חדשים בין מרצים, והן כמודל לבניית מרחבי למידה עירוניים בשטחים ירוקים, תפיסה פדגוגית ואסטרטגיה חינוכית חדשה המכבדת את המגוון הסביבתי שלה ואשר ניצנה הראשוניים כבר נראים בארץ.

מילות מפתח: גן בוטני, מרחב למידה, למידה רב-תחומית, למידה חוץ-כיתתית, מגוון סביבתי

